

Єдина країна! Единая страна! Бухгалтер

Усі секрети

Журнал про облік та податки для практиків (виходить 4 рази на місяць)

№ 27–28 (1031–1032) ■ Липень (III–IV) 2020

У НОМЕРІ

- Прискорення витрат: внутрішні документи
- Використання автомобіля працівника: податки тощо
- Постачання та зустрічний маркетинг: ПДВ
- ПДВ та медвироби: після карантину
- Капітальні інвестиції: відшкодування ПДВ
- Округлення в ПН: не перешкоджають ПК
- Старі ОЗ: нова амортизація
- Контрольовані операції: коли звітність
- Арешт рахунку: від штрафу з ЄСВ не звільняє
- Договір, підписаний невідомим: недійсний
- Службова недбалість: коли відсутня
- Директор: суміщення з роботою касира

КЛЮЧОВІ ФРАЗИ МАТЕРІАЛІВ НОМЕРА

■ Корисними є грамотно прописані положення *наказу про облікову політику* — маленької свого роду *бухконституції* фірми.

Згаданий *наказ* може *серед іншого* містити й такі *корисні* положення.

Первинні документи, що підтверджують *витрати, зберігаються вдома* — з метою забезпечення їх збереження й дотримання комерційної таємниці згідно із законодавством.

Необоротні матеріальні активи собівартістю *понад 20 000 гривень* відображати в обліку як призначені виключно для використання в *господарській* діяльності *більше одного року* або *операційного циклу*, якщо такий цикл перевищує рік, — *за винятком особливих* випадків, *окремо* обумовлених *спеціальними* розпорядженнями, якщо вони встановлюють *інше*.

Аналогічно — щодо *матзапасів*, що оприбутковуються: *апріорі* — все призначене для *госпцілей*, *винятки* — регулюються *окремо* в *особливому* документі.

Те саме стосується використовуваних *послуг*: усе — *госп*, якщо нічого особливо *не* обумовлено, тобто знову-таки працює *«правило замовчування»*.

Для якнайшвидшого потрапляння до *бухвитрат* (і отже — до витрат *податкових*) вартості *реклами* дуже важливо, щоб вона *не* опинилася в *прямих* витратах, а потрапила до *витрат на збут*.

Майже так само — *зарплата*. Але тут уже має бути посилання на затвержені *посадові обов'язки*, відповідно до яких повинен відображатися її облік.

Є сенс у *наказі про облікову політику* закріпити обов'язковість *роздільного* обліку *персоніфікованих* (диференційовано за персоналіями) та *неперсоніфікованих* витрат, пов'язаних з персоналом. При цьому потрапляння до *неперсоніфікованих* допускається лише за *відсутності* можливості скільки-небудь *достовірно* встановити *споживача* послуги.

6–8

■ Факт використання працівником *свого* автомобіля в діяльності підприємства обов'язково має бути підтверджено *документально*.

Можливі *три варіанти* експлуатації автомобіля:

- 1) на підставі договору *оренди*;
- 2) на підставі договору *позички*;
- 3) з *компенсацією* працівнику витрат.

Договір оренди транспортного засобу за участю *фізособи* підлягає *нотаріальному посвідченню*. Якщо цього *не* зробити, договір вважатиметься *нікчемним*.

Зовсім *інша* річ, коли орендодавець зареєстрований як фізособа-підприємець (*ФОП*) і надає свій транспортний засіб в оренду в межах своєї *підприємницької* діяльності. У цьому разі нотаріальне посвідчення *не* є обов'язковим.

8–11

■ За операцією з постачання *торговельній мережі* товарів (продукції *власного виробництва*) платник податку повинен визначити податкові зобов'язання виходячи з *договірної вартості* таких товарів, скласти і зареєструвати в ЄРПН відповідну *податкову накладну*.

За операцією з постачання торговельною мережею платнику податку *маркетингових* послуг така *торговельна мережа* повинна визначити *податкові зобов'язання з ПДВ* виходячи з *договірної вартості* цих маркетингових послуг, скласти на платника податку і зареєструвати в ЄРПН відповідну *податкову накладну*.

Підстави для складання розрахунку *коригування* до податкової накладної, складеної за операцією з *постачання* товарів (продукції *власного виробництва*), у зв'язку з отриманням *маркетингових* послуг від *покупця* таких товарів (торговельної мережі) у цьому випадку *не* виникають.

12

- **Податківці роз'яснили**, що після завершення дії карантину (після останнього дня місяця, у якому завершиться дія карантину) операції з **постачання** лікарських засобів, медичних виробів, до яких застосовувався **тимчасовий** режим звільнення від оподаткування ПДВ, підлягатимуть оподаткуванню ПДВ за **загальними** правилами.
- При цьому операції з постачання такого товару оподатковуватимуться ПДВ **незалежно** від того, у якому **періоді** та за яких **умов** такий товар було виготовлено, придбано або ввезено на митну територію України (**до** дати введення пільги або **в період дії** такої пільги). **12**
- Право на отримання **бюджетного відшкодування не залежить** від обліку платником податку вартості основних засобів, робіт, послуг, у тому числі імпортованих, на рахунок «**Капітальні інвестиції**» та від моменту **введення в експлуатацію** основних засобів. **12–13**
- Якщо **розбіжність** між **вартістю послуги** з урахуванням ПДВ та сумою **передоплати (авансу)** виникла за рахунок **арифметичних округлень**, то ця розбіжність **не може** бути **єдиною** підставою для **невизнання податкового кредиту** на підставі такої податкової накладної. **13**
- Платники податку на прибуток мають право під час розрахунку **амортизації** основних засобів **четвертої** (машини та обладнання) та **п'ятої** груп, а також **третьої** (передавальні пристрої) та **дев'ятої** груп використовувати мінімальні допустимі строки **два** та **п'ять** років відповідно.
- Робити це можна **незалежно** від визначених у бухобліку строків амортизації щодо основних засобів, введених в експлуатацію в **першому** кварталі 2020 року.
- Головне** — дотримання щодо таких ОЗ **ключових** вимог:
- цілковита **новизна** (**не** використовувалися **раніше**);
  - **введення в експлуатацію** в межах одного з податкових (звітних) періодів з **1 січня 2020** року до **31 грудня 2030** року;
  - використання у **власній** господарській діяльності;
  - **заборона** на **продаж** або надання в **оренду** (**крім** платників податків, для яких надання в оренду є **основним видом** діяльності). **13**
- Законодавство **не ставить** у залежність виконання обов'язку щодо **своєчасної** сплати нарахованого **єдиного внеску** від наявності певних **умов**, у тому числі від **фінансового стану** платника. **14–15**
- Якщо **договір підписала невідома особа**, не зазначена в правочині, то він є **недійсним**. **15**
- **Службова недбалість** може мати місце **лише за умови**, що посадова особа мала **об'єктивну можливість** виконати дії, які належать до кола її посадових повноважень. **15**
- Норми чинного законодавства **не містять заборони** на виконання функцій касира також **безпосередньо керівником** підприємства. Про таку можливість говорять і **податківці**. **16**

**ВТОМИВСЯ ВІД
ІНФОРМАЦІЙНОГО СМІТТЯ?**

ЧИТАЙ ЛИШЕ ТЕ, ЩО МАЄ СЕНС, НА
WWW.UA.NEWS

UA,NEWS

Виходить з липня 1996 р.

Періодичн. — 4 рази на місяць

Свідоцтво про держреєстрацію
КВ № 20316-10116ПР
від 11.10.2013 р.

Засновник і видавець —
ТОВ «ПРЕС-ЕКСПРЕС 2013»

Шеф-редактор
на громадських засадах
Олександр Кірш,
заслужений економіст України,
Ph. D., чл.-кор. АЕНУ і МКА

Заст. Шеф-редактора
Алла Погребняк

Редакційна колегія:
Станіслав Погребняк,
д. ю. н., проф.;
Олена Уварова, к. ю. н.,
Григорій Берченко, к. ю. н.;
Леонід Карпов, к. е. н.;
Дмитро Михайленко

НАД НОМЕРОМ ПРАЦЮВАЛИ

Відп. за випуск: **В. Беспалов**
Набір: **О. Сергеева**
Кор. і літ. ред.: **О. Міртчан**, к. м. с.
Верстка, малюнки: **В. Лотоцький**

Адреса редакції:
61002 Україна,
Харків, вул. Алчевських, 4
Тел.: (067) 803-96-71,
(057) 717-19-11

E-mail: presexpr@gmail.com

Поштовий зв'язок:
а/с 7309, Харків-2, 61002

Доставка: (067) 803-96-71

Підписано до друку 23.07.2020 р.
Формат 60x84/8, друк офсетний
Ум.-друк. арк. 1,86;
ум.-вид. арк. 1,43

© ТОВ «ПРЕС-ЕКСПРЕС 2013»

Від шеф-кухаря

Майбутнє це добре забуте минуле,
або Як там на Шанхайщині? 5

Податки та навколо

Бухоблік

Юрнюанси

О. Кірш. Наказ — ввічливість підприємства
(якщо воно хоче прискорити витрати
і не бути даремно оштрафованим у разі податкової перевірки) 6

Податки та навколо / Юрнюанси

А. Погребняк. Договір з Мерседешенко
Автомобіль працівника
в діяльності підприємства:
правильно оформлюємо
та враховуємо податкові наслідки 8

Док-огляд

Нове вийшло

1. Плату за маркетингові послуги
вираховано з виручки за поставлену продукцію:
ПДВ-облік 12
2. ПДВ та медвироби:
що станеться після закінчення карантину 12
3. Бюджетне відшкодування ПДВ
та капінвестиції:
чи існує взаємозалежність 12
4. Про наслідки «помилки» в податковій накладній
на копійку 13
5. Чи можна амортизувати старі ОЗ
за новими правилами 13
6. Звітність з трансфертного ціноутворення:
коли 14
7. ПриПЄП у відпустці отримав дохід:
що робити 14
8. Верховний Суд зробив висновок
про відсутність будь-яких підстав
для звільнення від штрафних санкцій
за несплату ЄСВ 14
9. Верховний Суд: якщо договір підписала
невідомою особою, не зазначена в правочині,
то він є недійсним 15
10. Про ознаки службової недбалості 15

Документи з коментарями

Якщо шеф вирішив покасирувати
Чи може директор працювати касиром
З ІПК Головного управління
ДПС у м. Києві від 22.06.2020 р.
№ 2499/10/26-15-05-09-01/ІПК 16

Картинна галерея

Малюнки **В. Лотоцького** 1, 5, 8, 16

ВІД ШЕФ-КУХАРЯ

Майбутнє це добре забуте минуле, або Як там на Шанхайщині?

Читаю праці великого **Ден Сяопіна**, який свого часу дуже вдало почитав **Бухаріна**, і бачу, як створене ним китайське **світле майбутнє**, ставши **теперішнім**, перевершує в рази його власні,— що тоді здавалися райдужними і **нездійсненими**,— економічні прогнози. Не зупинений на зльоті китайський варіант радянського **НЕПу** дав настільки чудове поєднання соціалістичного **планування**, соціального піклування та капіталістичних **відкритих** можливостей, що на користь пішло **все**: і ситуація з **бум**-інвестиційним **Гонконгом** (вирішити би нам так само з **Кримом** або **Донбасом!**), і навіть **коронавірус** (див. «Бухгалтер» № 13–16*2020, с. 15–16).

У **тому самому** напрямку небезуспішно намагається рухатися і зовсім бідна **Білорусь**, хоча її досягнення далеко **не настільки** вражаючі-грандіозні.

Є, звичайно, і зовсім інша **грузинська** модель, але **там** було колосальне **зовнішнє** вливання — Україні з її населенням майже **на порядок** вище така допомога «**не загрожує**».

Відбувається **всесвітнє** переоцінювання економіко-політичних цінностей. Хтось шкодує, що країна «надто велика» для чужих допомог (не плутати з **нарко**-голкою від **МВФ**: це **не** допомога, а **кабала**), а кому — і майже **півтора мільярдне** населення не завадило досягти валового доходу **на душу населення** (!!!) на рівні **9,47 тис.** дол. США на рік (Ден Сяопін мріяв про **4 тис.** до 2030–2050 року, тобто **на 10–30 років раніше** отримано дохід **більший** майже у **2 з половиною** рази).

Це, звичайно, далеко від **лідерів** згідно з версією **Світового банку** (за наростаючою, у **тис. дол. США на рік**: Катар — 61,2, США — 62,85, Ісландія — 67,95, Люксембург — 69,4, Макао (у тому ж Китаї!) — 78,32, Норвегія — 80,79, Швейцарія — **83,58**, у «**мікро**» — ще більше), але й **вище**, ніж у більшості країн з колишнього **СРСР** (теж за наростаючою: Україна — **2,66**, Азербайджан — 4,05, Вірменія — 4,23, Білорусь — 5,67, Казахстан — 7,83).

При цьому — **1980** року той самий показник у КНР становив **0,25** тис. дол. США, тобто зростання **на душу** за 40 років опинилося **38-кратним** (+3700%!) — і це при тому, що **населення** збільшилося за той самий час приблизно **на 40%**,— отже, **абсолютна** величина доходу (вже **не** на 1 людину) зростає за ці 40 років десь у **50 разів**! Навіть якщо вважати, що бар'єр у **10 тис.** дол. США ще **не** подолано, хоча за **іншими** даними (тобто **не** від суворого Світового банку) цей показник **ще вище**.

Тож «**Шанхайщина**» потихеньку **наздоганяє** (і заодно, до речі, потихеньку політично-юридично **поглинає**) «Гонконгщину» (там 50,31 тис. дол., але що таке якісь **5 разів** за таких темпів?!), а для початку — обжене **Росію** (10,23), до якої підбралася вже впритул.

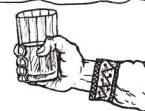
Це китайське потужне **теперішнє***, як і неймовірне **майбутнє**, вийшло з того самого «радянського минулого» (**1921–1928**), яке в СРСР було випробувано і забраковано, перетворившись на **дурний** варіант соціалізму. Але зараз вже йдеться **не** про те, **хто винен**. І навіть не стільки про те, **що робити** (голка від **МВФ**, з якої сповзати у нас **не збираються**, ніякого «**робити**» все одно не допустить!), скільки про те, **що буде** і до чого **подумки готуватися**.

Незалежна Україна у своїх одвічних **незалежних** метаннях між **Петербургом/Москвою** та **Берліном/Вашингтоном** отримує **новий орієнтир...**

* **Довідково**: китайська економіка — **друга** в світі після американської, при цьому КНР — у **лідерах** з виробництва **сталі, чавуну, сонячних батарей, цементу, пшениці**, там виробляється **70%** мобільних телефонів, **82%** комп'ютерів, та й взагалі **20%** **товарів** усього світу.

До речі: **50 років тому** в Китаї був наш **1933-й** — **голод** і іли дітей, а до **1988-го** була **карткова** система...

НУ,
ЗА ДЕРЖАВУ!

www.samov.in.ua

Наказ — ввічливість підприємства

(якщо воно хоче прискорити витрати і не бути даремно оштрафованим у разі податкової перевірки)

Колдоговір (про який ми писали в «Бухгалтері» № 21–22'2020 на с. 45) — не єдиний документ, здатний полегшити податковий тягар підприємства і його працівників. Також не менш корисними є грамотно прописані положення **наказу про облікову політику** — маленької свого роду **бухконституції** фірми.

Це — **внутрішній** акт, що **узгоджений з власниками** підприємства або тими, хто ними на це **уповноважений**, і **виходить** від **першої особи юрособи** ([генерального] директора, «президента АТ» тощо) або навіть від «простого» його заступника, уповноваженого на видання такого документа (наприклад — **фінансового** директора), але краще все-таки — **затверджений** при цьому **першим керівником**.

Поряд з **традиційними** положеннями, що випливають із Закону «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» № 996-XIV 1999 р. (в **актуальній** редакції), національних **П(С)БО** та/або **МСБУ (МСФЗ)**, зокрема — обранням **форми організації** бухобліку на підприємстві, він, згаданий **наказ**, може **серед іншого** містити й такі **корисні** положення.

1. «**Первинні** документи, що підтверджують **витрати на суму** ... гривень або більше, **зберігаються вдома** у ... (бухгалтера, фіндиректора, директора тощо) — з метою забезпечення їх збереження й дотримання комерційної таємниці згідно із законодавством».

Цей **абсолютно законний** нехитрий пасаж дозволяє уникнути **раптових** проблем через настільки ж **раптові** податкові (у тому числі — «замовні») **перевірки**, що іноді, до речі, супроводжуються **фіззарядкою** типу «руки на стіл, ключі від сейфа на стіл, обличчям до стіни, лежати, не рухатись!» (що виконати **одночасно** — дуже складно). Усі документи в цьому випадку можуть бути замінені вищезазначеним **наказом**, поки згадана в ньому особа-зберігач йде (разом з адвокатами, охоронцями, нотаріусами та ін.) шукати/складати/уточнювати/копіювати/завіряти відповідні папери.

Корисними є також положення того ж наказу, що зобов'язують надавати і тим паче видавати **навинос** (у наш **електронний** час!) документи **виключно** в межах, визначених законодавством, а не просто за усним і ніде не зафіксованим телефонним розпорядженням (як казали у давнину — «принесіть [сучасний варіант: скиньте] нам усі документи за останні 5–10 років»)...

2. «**Необоротні** матеріальні активи собівартістю **понад 20 000 гривень** відображати в обліку як призначені

виключно для використання в **господарській** діяльності **більше одного року** або **операційного циклу**, якщо такий цикл перевищує рік,— **за винятком особливих** випадків, **окремо** обумовлених **спеціальними** розпорядженнями, якщо вони встановлюють **інше**».

Це неявне відсилання на податковокодексний **14.1.138** дозволяє «за **замовчуванням**» усе подібне до основних фондів вважати **основними фондами**, якщо **не** встановлено **інше**, поки таке **інше** не буде встановлено.

Адже **бухгалтер** — **не технолог** і **сам** визначати, **для чого** буде на підприємстві субстанція, що оприбутковується, знати **не має права**, навіть якщо (випадково) знає!

І вже **тим паче** йому невідомо, чи (не) призначена вона для **продажу** (а тоді це **не** ОФ, а товар, і він **не** амортизує, а враховується в податковому обліку **під час продажу** для розрахунку **фінансового результату**).

Тобто **не бухгалтерська** це справа — визначати **самостійно** господарність/негосподарність (продажність/непродажність), і якщо **немає** такої **загальної** вказівки, **як** відображати «за **замовчуванням**», то потрібні **окремі** цидулки на **кожен** об'єкт, що надходить; якщо ж правило про те, **як** відображати «за **замовчуванням**», таке **прописане**, то цидулки потрібні лише для **винятків**, а це набагато **простіше** й технологічніше.

Інакше — «А звідки ви **заздалегідь** знали, що воно прослужить **більше року**? Якщо **документа** не було, ви повинні були рік почекати, а **потім** вже **заднім числом** нарахувати **амортизацію!** Ви ж вчинили **незаконно, безґрунтовно/достроково заниживши** оподатковуваний прибуток **без документа!**».

І краще мати у наказі такий **бронезахисний** рядок, що як **ввічливість**: нічого не вартує, але дуже **цінний!** — ніж **сперечатися/судитися** — з **неясним** результатом!

Зазначимо при цьому, що **наслідки** тут стосуються **не лише** оподатковуваного **прибутку**, але й податкового кредиту з **ПДВ**.

Ну а що, коли **потім** цей об'єкт таки вирішили **продати**? Причому **раніше**, ніж через рік? І виявилось, що це такі **не** ОФ, а **товар**?

А нічого страшного! Бухгалтер усе відображав **правильно** — згідно з наказом, і ніхто нічого **не** порушив. Але далі — сталася **нова** подія: **зміна** господарської мети. Вона оформлюється **окремим** наказом і тягне за собою податкове **сторнування** амортизації із заміною її на **відрахування** в податковому обліку вартості придбання для визначення **фінрезультату** під час продажу.

Для ПДВ ж — товар *не позбавляє* права на ПК, а от у разі негосподарського використання (яке і для *прибутку* тягне за собою податкозбільшення) за цим податком «включиться» 198.5 (за сукупністю зі 189.1). Однак *штрафувати* при цьому *немає за що*: була *не* помилка, а зовсім *інше*: події відображалися *на кожен даний момент* абсолютно *правильно*, включаючи відповідні зміни при *новій* події — *зміні* цільового призначення.

З декларування такої події — згідно з рішенням тих-то й тих-то — і вказівки *відобразити* цю зміну в обліку і повинен починатися наказ про зміну *первісної* мети.

Набагато *гірше* — коли *навпаки*: нічого *не* змінилося (виявилось, що *вгадали*), але *початкового* наказу — щодо дій «за *замовчуванням*» — не було; тоді й виникає вищеописане «А звідки ви *заздалегідь* знали?».

3. Аналогічно — щодо *матзапасів*, що оприбутковуються: апіорі — все призначене для *госпцілей*, *винятки* — регулюються *окремо* в *особливому* документі. Логіка — та сама: краще мати *рядок* у наказі і лише *рідкісні* негосподарські випадки супроводжувати *спецвказівками*, ніж складати документи *на все* (кожного разу!).

Просто за матеріалами *не* згадуються ані 20 000 грн, ані 1 рік, ані *операційний цикл*.

За відсутності встановлених «зверху» *норм* витрат може бути присутнім посилання на *внутрішні* норми, якщо вони встановлені. Їх *точність* потрібна самому *підприємству* — для *ефективного контролю*.

4. Те саме стосується використовуваних *послуг*: усе — *госп*, якщо нічого особливо *не* обумовлено, тобто знову-таки працює «*правило замовчування*».

Але тут може бути і певна *специфіка*: наприклад, щодо телефонного зв'язку з використанням мобільних/стаціонарних телефонів може бути вказівка відображати їх виходячи з дотримання деяких окремо встановлених *внутрішніх правил*; у самих же цих *правилах* зобов'язати вести розмови, оплачувані за рахунок підприємства, *виключно* у виробничих/господарських цілях (*інші* розмови *суворо* забороняються!) — і ця умова/вимога вважається (в силу природної *презумпції невинуватості*) *дотримуваною*, поки (раптом!) не буде встановлено/виявлено *інше*.

Це простіше, ніж постійно документувати з метою встановлення господарності *стислий зміст* розмов!

Щодо користування *інтернетом* — аналогічно, але тут потрібно враховувати можливість *перевірки*, якщо залишаються «*сліди*» тих, хто не туди зайшов.

5. Для якнайшвидшого потрапляння до *бухвитрат* (і отже — до витрат *податкових*) вартості *реклами* дуже важливо, щоб вона *не* опинилася в *прямих* витратах, а потрапила до *витрат на збут* (див. П(С)БО 16). Це й *технічно* простіше, оскільки складно розподіляти рекламу за *видами продукції* і особливо — за *часом* (адже невідомо, *як довго* ця реклама працюватиме). Але головне — *не* будучи в *прямих* витратах, вона *відразу* потрапляє до *витрат*.

Для цього повинні *рекламуватися не* певні вироби, а *підприємство в цілому* — навіть якщо *на прикладі* певної продукції. Для цього в рекламі повинні бути присутніми *логотип* підприємства, його *реквізити* — назва, адреса, телефони та ін.

Заборона реклами *окремих видів* продукції з *дозволом* на просування *підприємства в цілому* повинна міститися у *внутрішньому* документі, що регламентує рекламу; ну а в *наказі про облікову політику* має бути просто *посилання* на цей документ із вказівкою відображати в обліку *рекламні* витрати згідно з П(С)БО 16 та цим внутрішнім документом.

6. Майже так само — *зарплата*. Але тут уже має бути посилання на затверджені *посадові обов'язки*, відповідно до яких повинен відображатися її облік. У самих же *посадових обов'язках* цілком може бути «по-волонтаристськи» встановлено *питому вагу* часу, який носій певної посади витрачає на певні *види продукції* та на *загальновиробничі/загальногосподарські (адміністративні, збутові, інші)* цілі. Це далеко *не* «фільчина грамота», оскільки шлях *прямих* витрат до витрат *складніший* і *звивістіший*, а *непрямих* — *простіший* та *швидший*.

Хоча подібне є можливим, звичайно, далеко *не для всіх* посад, а лише для «незрозумілих», але й *цим* не варто нехтувати. Тим більше, що як-небудь встановити/*перевірити*, *скільки* посадова особа думає про *фірму в цілому*, а *скільки* — про конкретні вироби, вельми *складно*. Але саме від встановленої *питомої ваги* залежатиме, *яка частина* зарплати (з нарахуваннями)

**Консультації з оптимізації бізнес-процесів
для зростання прибутковості вашого бізнесу,
вирішення проблем, семінари та тренінги для вас і вашого персоналу.**

Великий успішний досвід.

Тел. 097-406-1253; 093-498-1199

того чи іншого працівника *яким шляхом* (і як скоро) потрапить до витрат.

7. «Проїзні квитки вночі зберігаються в сейфі!»

Це не просто вивіска на сейфі, це затверджене *керівництвом* підприємства *правило*, що міститься в якомусь *внутрішньому* (знову!) документі, на який також є *відсилання* в *наказі про облікову політику*: відображати витрати з урахуванням цього документа.

Це правило означає, що *користуватися* такими квитками можна лише в *робочий* час, а *не* дістаючись на роботу / з роботи, і, отже, їх *придбання* носить *господарський* характер, і їх *видача* (для *робочих* поїздок!) *не* є наданням горезвісних додаткових *благ* — з їх *ПДФО, ЄСВ та ВЗ*.

До речі, *телефонний зв'язок без документа*, про який йшлося трохи раніше (п. 4), теж небезпечний не тільки через *невиробничий* характер такого порочного *зв'язку* (які вже тут витрати й ПК!), але й через запах чергового додаткового *блага*, до якого тут є чутливими перевіряючі.

8. Звісно, *неперсоніфіковані* блага оподаткувати *дуже важко*: незрозуміло, *кого* оподатковувати. Але, оскільки *податківці* інколи на такому оподаткуванні все одно активно *наполягають* (див., наприклад, у «Бухгалтері» № 21–22'2020 виноску на с. 5), є сенс у *наказі про облікову політику* закріпити обов'язковість

роздільного обліку *персоніфікованих* (диференційовано за персоналіями) та *неперсоніфікованих* витрат, пов'язаних з персоналом. При цьому потрапляння до *неперсоніфікованих* допускається лише за *відсутності* можливості скільки-небудь *достовірно* встановити *споживача* послуги (згадайте знаменитий фільм Е. Рязанова «Вокзал для двох»: *Я не їв!*).

Це буде немовби *сигналом*: ми зробили все можливе, але встановити *не змогли*; ділити ж — *для податків!* — якесь «блага» на всіх «підозрюваних» у його отриманні — права ніхто не дає, таке є *підсудним*. Аби лише в папці у бухгалтера не знайшлися аркушки з прізвищами, цифрами й усілякими словами, але тут вже *наказом* не допоможеш...

Взагалі, обліковий наказ може бути іноді надзвичайно корисним. Можливо, звійсно, у *перевіряючих* він викличе східну *посмішку*, але це — *їхня особиста* справа.

Олександр Кіриш

Договір з Мерседешенко

Автомобіль працівника в діяльності підприємства: правильно оформлюємо та враховуємо податкові наслідки

Якщо у підприємства є необхідність використовувати в своїй діяльності автомобіль, то воно може не купувати його, а скористатися автомобілем, що належить *фізичній* особі, у тому числі *працівнику*.

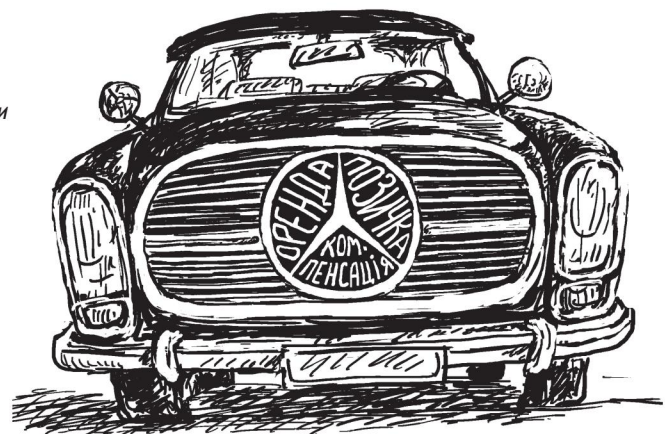
Розглянемо, як це зробити *правильно* й *не пробуксувати* з податками.

1. Які можуть бути варіанти

Законодавство *не* регулює *порядок* використання *власного* транспорту працівників у господарській діяльності підприємства та особливості *оплати* такого використання. Однак факт використання працівником *свого* автомобіля в діяльності підприємства обов'язково має бути підтверджено *документально*.

Можливі *три варіанти* експлуатації автомобіля:

- 1) на підставі договору *оренди*;
- 2) на підставі договору *позички*;

3) з *компенсацією* працівнику витрат відповідно до ст. 125 КЗпП.

2. Оренда автомобіля

2.1. Організаційні та договірні моменти

Договір оренди (найму) майна регулюється главою 58 ЦКУ. При цьому *договір оренди транспортного засобу* за участю *фізособи* підлягає *нотаріальному*

липень (III–IV) 2020 р.

посвідченню (ст. 799 ЦКУ). Якщо цього *не* зробити, договір вважатиметься *нікчемним* (ст. 220 ЦКУ). Причому згідно з ч. 1 ст. 236 ЦКУ нікчемний правочин є *недійсним* з моменту його вчинення.

Зовсім *інша* річ, коли орендодавець зареєстрований як фізособа-підприємець (*ФОП*) і надає свій транспортний засіб в оренду в межах своєї *підприємницької* діяльності. У цьому разі нотаріальне посвідчення *не* є обов'язковим. Таку позицію після багаторічних перипетій підтримав *Верховний Суд України* — див. Постанову ВСУ від 18.12.2012 р. у «Бухгалтері» № 10'2013 на с. 30–31*, а потім її було закріплено *Верховним Судом* — у Постанові ВС від 30.05.2019 р. у справі № 920/346/18, від 06.03.2019 р. у справі № 910/22473/17**.

Нагадаємо, що в договорі повинні бути вказані *всі істотні* умови оренди: об'єкт оренди, строк оренди, розмір орендних платежів, строки їх виплати тощо.

Надходження орендованого автомобіля необхідно задокументувати. Із цією метою використовують *акт прийому-передачі* транспортного засобу в оренду.***

Приймаючи в оренду автомобіль, підприємство повинно отримати від його власника *свідоцтво про реєстрацію* транспортного засобу (техпаспорт). На це вказує п. 2.2 *Правил дорожнього руху*, затверджених Постановою КМУ від 10.10.2001 р. № 1306.

Що стосується *ремонтів* та *поліпшень*, то згідно зі ст. 776 ЦКУ, якщо інше не передбачено договором або законом, *поточний* ремонт виконує *орендар*, а *капітальний* — *орендодавець*. Орендар має право поліпшити річ, передану за договором, лише за згодою орендодавця (ст. 778 ЦКУ).

2.2. Податковий облік автооренди

ПДФО та військовий збір

До загального місячного (річного) оподатковуваного доходу *фізособи-орендодавця* включається, зокрема, дохід від надання майна *в оренду* (п/п. 164.2.5 ПКУ). Це означає, що орендна плата, що виплачується фізособі-орендодавцю, підлягає оподаткуванню *ПДФО*. Крім того, таку виплату оподатковують *військовим збором*.

При цьому *податковим агентом*, який зобов'язаний нараховувати, утримувати та сплачувати до бюджету ПДФО та військовий збір з такого доходу, відповідно

* У редакційному *коментарі* до неї (див. там само, на с. 31) ми звертали увагу на те, що подібне рішення ВСУ, прийняте в зв'язку з існуванням *неоднозначної* практики касаційних судів, має *прецедентний* характер, тобто є *обов'язковим для застосування* всіма судами і суб'єктами владних повноважень під час розгляду *аналогічних* спорів.

** Докладніше про це — див. у «Бухгалтері» № 46'2019 на с. 2т.

*** На оформленні цього документа наполягали й *столичні податківці* — ще в листі ДПА у м. Києві від 24.11.2006 р. № 976/10/31-106 (див. його в «Бухгалтері» № 32'2009 на с. 19т).

до п/п. 14.1.180 ПКУ є *орендар* — юридична особа або фізична особа — *підприємець*.

Об'єкт оподаткування визначають виходячи з розміру орендної плати, зазначеної в *договорі оренди*.

Ставка ПДФО становить **18%** від суми доходу у вигляді орендної плати, а ставка військового збору — **1,5%** від цієї ж суми.

У податковому розрахунку за *ф. № 1ДФ* дохід у вигляді орендної плати відображають з ознакою доходу «127» як виплату інших доходів (підкатегорія 103.25 ЗІР).

А як бути з витратами на *утримання* орендованого автомобіля? За *загальним* правилом здійснювати витрати, пов'язані з його використанням, повинен *орендар* (ч. 2 ст. 801 ЦКУ). Однак якщо такі витрати з яких-небудь причин здійснює *орендодавець* з подальшою їх *компенсацією* орендарем, то у фізособи-орендодавця виникає оподатковуваний дохід у вигляді *додаткового блага* (п/п. «г» п/п. 164.2.17 ПКУ). Його доведеться оподаткувати *ПДФО* за стандартною ставкою **18%**. Звісно, у такій ситуації доведеться утримати й *військовий збір*.

ЄСВ

Відповідно до ч. 1 ст. 7 Закону про ЄСВ до бази нарахування ЄСВ включають суми винагороди, що виплачуються фізособам за виконання робіт (надання послуг) за *цивільно-правовими* договорами. А оскільки договір оренди під визначення таких договорів *не підпадає*, то на суму орендної плати *ЄСВ не* нараховується.

Такої самої думки дотримуються й *податківці* (консультація в підкатегорії 301.03 ЗІР), а також *Пенсійний фонд* (див. лист ПФУ від 11.03.2013 р. № 6211/03-20 у «Бухгалтері» № 16'2013 на с. 19).

Податок на прибуток

З податком на прибуток усе банально: базу оподаткування слід визначати виходячи з *бухгалтерського фінрезультату* до оподаткування. Високодохідники та малодохідники-добровольці додатково коригують його на *різниці*, визначені ПКУ.

У разі використання орендованого автомобіля такі різниці можуть виникнути, якщо підприємство проводило його *поліпшення*, що призвело до *створення об'єкта* інших необоротних матеріальних активів.

ПДВ

Сама по собі *передача* автомобіля в оренду та його *повернення* жодних ПДВ-наслідків *не матимуть*, оскільки такі операції *не є об'єктом* оподаткування *ПДВ* (п/п. 196.1.2 ПКУ).

Що стосується *орендної плати*, то права на *податковий кредит* з ПДВ у підприємства-орендаря *немає*, оскільки *орендодавцем* у цьому випадку є звичайна *фізособа*, яка *не* є платником цього податку.

Не буде податкового кредиту з ПДВ у підприємства-орендодавця й у разі здійснення ним *страхування*

автомобіля. Тут усе дуже просто: такі операції *не* є об'єктом оподаткування *ПДВ* згідно з п/п. **196.1.3** ПКУ.

А от «*вхідний*» ПДВ за товарами і послугами, придбаними для утримання та *експлуатації* орендованого автомобіля (стоянка, ремонт, ТО, ПММ), підприємство має право включити до *податкового кредиту*. Для цього воно повинно мати зареєстровану в ЄРПН *податкову накладну*. Але у разі використання орендованого автомобіля в *негосподарській* діяльності або в *неоподатковуваних* операціях доведеться нарахувати *компенсуючі* податкові зобов'язання з цього податку (п. **198.5** ПКУ).

3. Договір позички

3.1. Організаційні та договірні нюанси

Ще один допустимий варіант використання автомобіля фізичної особи — на підставі *договору позички*. Правові аспекти такого виду договору закріплено в гл. **60** ЦКУ. Причому згідно з ч. **3** ст. **827** гл. **60** ЦКУ до цього договору також застосовуються положення гл. **58** про найм (оренду). Тобто *позичка* й *оренда* — схожі правові конструкції, але між ними є й *відмінності*.

Відповідно до ч. **2** ст. **827** ЦКУ за договором позички користування річчю є *безоплатним*, якщо сторони прямо домовилися про це або якщо це впливає із суті відносин між ними.* Тобто *безоплатність* позички — одне з основних *відмінностей* від оренди, яка завжди передбачає *оплату*.

Крім того, *відмінною* рисою договору позички є те, що позичкодавець може вимагати його *розірвання* та повернення автомобіля у власне користування в *будь-який* час до спливу строку дії договору (ч. **2** ст. **834** ЦКУ).

Договір позички, за яким однією із сторін є *юрособа*, укладається тільки в *письмовій* формі (ч. **2** ст. **828** ЦКУ). Обов'язковому *нотаріальному посвідченню* підлягають договори позички транспортного засобу (крім наземних самохідних транспортних засобів), у яких хоча б однією із сторін є *фізособа* (ч. **4** ст. **828** ЦКУ). Підтвердження цьому можна знайти, зокрема, у рішенні Дніпропетровського окружного адміністративного суду від **31.10.2018** р. у справі № **804/4184/18** (www.reyestr.court.gov.ua/Review/81174345).

3.2. ПДФО, військовий збір, ЄСВ, податок на прибуток, ПДВ

Якщо щодо експлуатації автомобіля фізичної особи укладено договір позички, то хвилюватися з приводу *ПДФО*, *військового збору* та *ЄСВ* підприємству *не* доведеться. Адже договір позички в загальному випадку *не* передбачає отримання будь-яких *доходів* фізособою-

* У зв'язку з цим *безоплатність* користування автомобілем слід обумовити безпосередньо в *договорі* позички.

позичкодавцем. І якщо витрати щодо утримання та експлуатації автомобіля несе *підприємство*, тобто його власнику воно нічого *не* компенсує, то *доходів*, які оподатковувалися б ПДФО та військовим збором, *не* буде. Відповідно, оподатковувати *ЄСВ* також *нічого*.

У консультації ДФСУ від **24.05.2017** р. № **324/6/99-99-13-02-03-15/ІПК** (див. її в «Бухгалтері» № **29–30** 2017 на с. **20–21**) податківці розглядали оподаткування *житла*, що належить підприємству і надається працівнику в *безоплатне* користування, і дійшли доволі *лояльного* висновку: вони вважають, що якщо за договором позички *юрособа* надає працівнику житло *без* визначення грошової *вартості* такого користування, то з точки зору ПКУ *немає* кваліфікованої ознаки *доходу*, поняття якого наведено в п/п. **14.1.54** ПКУ.

Ані *отримання* автомобіля в користування, ані його *повернення* позичкодавцю до будь-яких наслідків з *податку на прибуток* та *ПДВ* *не* призводять.

4. Компенсація працівнику за використання автомобіля

4.1. Організаційні моменти

Можливість виплати такої компенсації передбачена, хоч і в *непрякій* формі, ст. **125** КЗпП. У ній написано, що *працівники*, які використовують свої *інструменти* для *потреб* підприємства, мають право на отримання компенсації за їх зношування (амортизацію). Причому поняття «*інструмент*» тут варто розглядати в *широкому* значенні — як засіб праці, до якого можна віднести й *автомобіль*.

До того ж у п. **3.22** *Інструкції зі статистики заробітної плати*, затвердженої наказом Держкомстату від **13.01.2004** р. № **5** (далі — *Інструкція № 5*), передбачено можливість виплати компенсації за використання для потреб виробництва *особистого* автотранспорту поряд з компенсацією за власні інструменти. У обох випадках такі виплати *не відносяться* до фонду оплати праці.

Виплачувати компенсацію працівнику у разі використання його автомобіля для потреб підприємства *без* оформлення *договору оренди* дозволяють і *податкові* органи (роз'яснення в підкатегорії **103.02** ЗІР).

А як *оформити* такі відносини між підприємством та працівником — власником автомобіля?

Працівнику достатньо подати *заяву* на ім'я керівника підприємства з проханням надання компенсації за використання для потреб підприємства його особистого автомобіля. Роботодавець, у свою чергу, на підставі заяви повинен видати *наказ* (розпорядження) про виплату такої компенсації. У ньому, серед іншого, слід вказати *мету* і *період* використання автомобіля, а також *розмір і порядок* виплати компенсації.

4.2. Податковий облік

ДФСУ у консультації від **08.12.2017** р. № **2912/6/99-99-15-01-01-15/ІПК** (див. її в «Бухгалтері» № **7** 2018

липень (III–IV) 2020 р.

на с. 8–9, далі — *консультація № 2912*) розглянула податкові наслідки «компенсаційного» варіанту використання автомобіля в госпдіяльності підприємства.

ПДФО та військовий збір

Проаналізувавши норми ПКУ, податківці в консультації № 2912 підкреслили: сума компенсації, що виплачується *юрособою* найманому працівнику за використання власного автомобіля в *службових* цілях, включається до загального місячного (річного) оподаткованого доходу такого платника як *додаткове благо* та оподатковується *ПДФО й військовим збором* на загальних підставах.

Що стосується оподаткування компенсації вартості *ПММ* у разі, якщо працівник заправляється за *свій* рахунок з подальшим *відшкодуванням*, то в консультації № 2912 податківці ухилилися від прямої відповіді, пославшись на необхідність детального вивчення документів. Однак ми знаємо, що їх позиція з цього приводу є *однозначною*. У листі ДФСУ від 05.01.2017 р. № 104/6/99-99-13-02-03-15 (інформацію про нього — див. у п. 2 рубрики «Док-огляд» у «Бухгалтері» № 2–3'2017 на с. 36) повідомляється: у разі якщо *юрособа компенсує* своєму найманому працівнику *вартість налива*, використаного під час виконання трудових обов'язків, то сума зазначеної компенсації підлягає оподаткуванню *ПДФО та військовим збором* як *додаткове благо* на підставі п/п. 164.2.17«2» ПКУ.

Аналогічне роз'яснення податківці надали і в листі ГУ ДФС у м. Києві від 01.12.2016 р. № 25320/10/26-15-13-01-12 (інформацію про нього — див. у п. 4 рубрики «Док-огляд» у «Бухгалтері» № 47'2016 на с. 24–25).

Подібний підхід був продемонстрований і щодо *ремонтних* робіт. Наприклад, у консультації ДПСУ

від 04.12.2019 р. № 1706/6/99-00-04-07-03-15/ІПК вони роз'яснили, що якщо *юрособою* за власний рахунок проводиться *поточний* або *капітальний* ремонт автомобіля найманого працівника, який виконується цим працівником під час виконання трудових обов'язків, то вартість такого ремонту є *додатковим благом* працівника та оподатковується *ПДФО і військовим збором* на загальних підставах.

Ставка *ПДФО* на доходи у вигляді *додаткового блага* — **18%**, *військового збору* — **1,5%**.

ЄСВ

Вище вже зазначалося, що суми компенсації за використання автомобіля в госпдіяльності підприємства *не* включаються до *фонду оплати праці* (п. 3.22 Інструкції № 5). Крім того, такі виплати належать до переліку виплат, на які *ЄСВ не* нараховується (п. 11 розділу I Переліку № 1170*).

Інша річ — *ремонт* і компенсація працівнику вартості *ПММ*. Такі суми можуть розглядатися податківцями як *інші виплати*, що мають *індивідуальний* характер (п/п. 2.3.4 Інструкції № 5). А вони в складі інших заохочувальних та компенсаційних виплат входять до *фонду оплати праці* і, відповідно, потрапляють до бази нарахування *ЄСВ* (п. 1 ч. 1 ст. 7 Закону про ЄСВ).

Алла Погребняк

* Йдеться про *Перелік видів виплат, що здійснюються за рахунок коштів роботодавців, на які не нараховується єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування*, затверджений Постановою КМУ від 22.12.2020 р. № 1170.

До відома читачів

Зворотний зв'язок за *неспECIALними* питаннями (зазвичай *організаційними*) — за тел. **067-803-96-71**.

Рукописи (і т. ін.) *не повертаються* та *не рецензуються*.

Передрук авторських матеріалів припустимий лише за умови *письмового узгодження* з редакцією.

Виділення в текстах (у тому числі в документах) — *редакційні*. **Усі** публікації — *неофіційні*, **переклади** — виконано *редакцією* журналу!

На критику — *відповідаємо*.

Відпочинок душі — на сайті О. Кірша www.samoe.in.ua

Словом «**ФОП**» позначається будь-яка *фізична особа* — *підприємець* незалежно від системи її оподаткування; словами «**ЮРЕП**» і «**ПРИПЕП**» позначається відповідно: «*юрособа на єдиному податку*» та «*приватний підприємець на єдиному податку*».

Засць (див. *ліворуч*) позначає текст для *обережних* читачів, а **лев** (див. *праворуч*) — для *сміливих*.

Наші реквізити:

т/р UA39351607000002600881955631 у відділенні № 19 «ПАО БАНК ГРАНТ»,
МФО 351607, код ЄДРПОУ 38775379;
отримувач — ТОВ «ПРЕС-ЕКСПРЕС 2013».

ДОК - ОГЛЯД

Нове вийшло

1. Плату за маркетингові послуги вираховано з виручки за поставлену продукцію: ПДВ-облік

У консультації ДПСУ від 30.06.2020 р. № 2602/6/99-00-05-06-02-06/ІПК податківці розглянули випадок, коли платник ПДВ — виробник м'ясної продукції реалізує цю продукцію роздрібним торговельним мережам (супермаркетам). З метою збільшення попиту на таку продукцію платник податку отримує від **покупців** продукції (**торговельних мереж**) **маркетингові** послуги. У бухобліку платник податку обліковує плату за такі маркетингові послуги як **зменшення виручки** за поставлену продукцію.

Податківці вважають, що в цій ситуації мають місце **дві різні** операції з постачання, що підлягають оподаткуванню ПДВ:

— **перша** — операція з **постачання** платником податку товарів (продукції власного виробництва) торговельній мережі;

— **друга** — операція з постачання торговельною мережею **маркетингових** послуг платнику податку.

За операцією з постачання **торговельній мережі** товарів (продукції **власного виробництва**) платник податку повинен визначити податкові зобов'язання виходячи з **договірної вартості** таких товарів, скласти і зареєструвати в ЄРПН відповідну **податкову накладну**.

За операцією з постачання торговельною мережею платнику податку **маркетингових** послуг така **торговельна мережа** повинна визначити **податкові зобов'язання з ПДВ** виходячи з **договірної вартості** цих маркетингових послуг, скласти на платника податку і зареєструвати в ЄРПН відповідну **податкову накладну**.

Підстави для складання розрахунку **коригування** до податкової накладної, складеної за операцією з **постачання** товарів (продукції **власного виробництва**), у зв'язку з отриманням **маркетингових** послуг від **покупця** таких товарів (торговельної мережі) у цьому випадку **не** виникають.

2. ПДВ та медвироби: що станеться після закінчення карантину

ДПСУ у консультації від 05.06.2020 р. № 2316/6/99-00-07-03-02-06/ІПК розглянула оподаткування операцій з постачання медвиробів, які на період карантину (з 17.03.2020 р. до останнього дня місяця, у якому завершиться дія карантину) **звільнені** від оподаткування ПДВ за операціями з продажу лікарських

засобів та медвиробів згідно з Переліком таких засобів і виробів, затвердженим Постановою КМУ.

Податківці нагадали, що **звільняються** від оподаткування ПДВ суб'єкти господарської діяльності, які здійснюють оптову/роздрібну торгівлю лікарськими засобами та медичними виробами за товарними позиціями, що їх включено до Переліку, затвердженого Постановою КМУ від 20.03.2020 р. № 224 (далі — **Перелік № 224**) (з 17.03.2020 р.), та за товарними позиціями, включеними до Переліку **№ 224**, у тому числі з урахуванням Постанови КМУ від 08.04.2020 р. **№ 271** (з 15.04.2020 р.).

При цьому звільненню від ПДВ з 17.03.2020 р. підлягають операції з продажу товарів незалежно від того, коли такі товари були **виготовлені, придбані** або **ввезені** на митну територію України (до дати введення карантину або після).

Податківці роз'яснили, що **після завершення** дії **карантину** (після **останнього дня місяця**, у якому завершиться дія карантину) операції з **постачання** лікарських засобів, медичних виробів, до яких застосовувався **тимчасовий** режим звільнення від оподаткування ПДВ, підлягатимуть оподаткуванню ПДВ за **загальними** правилами.

При цьому операції з постачання такого товару оподатковуватимуться ПДВ **незалежно** від того, у якому **періоді** та за яких **умов** такий товар було виготовлено, придбано або ввезено на митну територію України (**до** дати введення пільги або **в період дії** такої пільги).

3. Бюджетне відшкодування ПДВ та капінвестиції: чи існує взаємозалежність

ДПСУ у консультації від 23.06.2020 р. № 2541/6/99-00-04-01-03-06/ІПК роз'яснила, чи має право платник ПДВ на бюджетне відшкодування ПДВ, у разі якщо суму **від'ємного** значення сформовано за рахунок **податкового кредиту** за операціями з придбання товарів, робіт, послуг, у тому числі за операціями з **ввезення** їх на митну територію України, для **створення (реконструкції)** основних засобів. Причому вартість таких придбань досі акумулюється на бухгалтерському рахунку «**Капітальні інвестиції**», а зазначені основні засоби **не введено** в експлуатацію. Надалі створені (реконструйовані) основні засоби платник ПДВ використовуватиме в **оподатковуваних** операціях у межах своєї господарської діяльності.

Податківці зазначили, що платник ПДВ **має право** заявити до бюджетного відшкодування **від'ємне** значення, сформоване за рахунок сум ПДВ, нарахованих та фактично сплачених отримувачем товарів/послуг

у попередніх та звітному податкових періодах поставачальникам таких товарів/послуг або до Держбюджету. Звісно, у частині, що *не перевищує* суму, обчислену відповідно до п. 200¹ З ПКУ, на момент отримання контролюючим органом податкової декларації.

При цьому право на отримання бюджетного відшкодування сум ПДВ має виключно платник ПДВ, який відобразив цю суму в *декларації* з ПДВ та подав до контролюючого органу відповідну *заяву* про повернення суми бюджетного відшкодування.

Разом з тим, підкреслили податківці, згідно з ПКУ право на отримання *бюджетного відшкодування не належить* від обліку платником податку вартості основних засобів, робіт, послуг, у тому числі імпортованих, на рахунок 15 «*Капітальні інвестиції*» та від моменту *введення в експлуатацію* основних засобів.

4. Про наслідки «помилки» в податковій накладній на копійку

ДПСУ у консультації від 03.07.2020 р. № 2663/6/99-00-05-06-02-06/ІПК розглянула випадок, коли покупець — платник ПДВ здійснив *передоплату* (аванс) за товар і отримав *податкову накладну*, у якій вартість послуги з урахуванням ПДВ відрізняється від цієї передоплати (авансу) на 0,01 грн.

От що з цього приводу зазначили податківці.

Розрахунок суми ПДВ у податковій накладній здійснюється з урахуванням вимог ПКУ та з можливістю зазначення в показниках, що беруть участь в обчисленні суми ПДВ, *належної* кількості знаків після коми, що забезпечує можливість точного визначення суми ПДВ у податковій накладній (графа II).

Показники податкової накладної повинні відповідати *первинним* (бухгалтерським) документам, складеним за відповідною господарською операцією.

При цьому, якщо *розбіжність* на 0,01 грн між *вартістю послуги* з урахуванням ПДВ та сумою *передоплати (авансу)* виникла за рахунок *арифметичних округлень*, то ця розбіжність *не може* бути *єдиною*

підставою для *невизнання податкового кредиту* на підставі такої податкової накладної. Зрозуміло, за умови дотримання інших правил, визначених ПКУ, для формування податкового кредиту.

5. Чи можна амортизувати старі ОЗ за новими правилами

Через введення Законом від 16.01.2020 р. № 466-ІХ «*Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо вдосконалення адміністрування податків, усунення технічних та логічних неузгодженостей у податковому законодавстві*» нових правил *прискореної амортизації* (див. «Все про бухгалтерський облік» № 53–54'2020, с. 6–7) до податківців звертаються із запитом щодо можливості їх застосування до *основних засобів*, які почали експлуатуватися до набрання ними чинності. Якщо це можливо, то постає питання, яким чином це відобразити в декларації з податку на прибуток.

Податківці в консультації ДПСУ від 01.07.2020 р. № 2643/6/99-00-05-05-02-06/ІПК зазначають: платники податку на прибуток мають право під час розрахунку *амортизації* основних засобів *четвертої* (машини та обладнання) та *п'ятої* груп, а також *третьої* (передавальні пристрої) та *дев'ятої* груп використовувати мінімально допустимі строки *два* та *п'ять* років відповідно.

Робити це можна *незалежно* від визначених у бухобліку строків амортизації щодо основних засобів, введених в експлуатацію в *першому* кварталі 2020 року.

Головне — дотримання щодо таких ОЗ *ключових* вимог:

- цілковита *новизна* (не використовувалися *раніше*);
- *введення в експлуатацію* в межах одного з податкових (звітних) періодів з *1 січня* 2020 року до *31 грудня* 2030 року;
- використання у *власній* господарській діяльності;
- *заборона* на *продаж* або надання в *оренду* (крім платників податків, для яких надання в оренду є *основним* видом діяльності).

БЕРЕЗІВСЬКА®

Крім того, «Березівську» просто приємно пити. Завдяки невисокій мінералізації її також можна вживати як прохолоджуючий напій, приємний смак та свіжість якого приємно втамовують спрагу та піднімають загальний тонус організму. Відмінна якість мінеральної води «Березівська» підтверджена у 2012 році міжнародним сертифікатом ISO 9001:2009.

www.berezivska.ua ☎ (057) 757-48-86, 703-21-66

Природна свіжість
«Березівської» втамовує
спрагу та додає свіжих сил
організму.

6. Звітність з трансфертного ціноутворення: коли

З огляду на введення податкових новацій серед року податківці в консультації ДПСУ від 26.06.2020 р. № 2569/6/99-00-05-50-02-06/ІПК висловили своє бачення, за який перший податковий період повинні надаватися глобальна *документація з трансфертного ціноутворення* (майстер-файл) та *повідомлення про участь* у міжнародній групі компаній.

У разі здійснення контрольованих операцій *повідомлення* про участь у міжнародній групі компаній вперше подається в 2021 році за 2020 рік разом зі *звітом* про контрольовані операції.

Відзвітуватися з КО платника податків повинні до 1 жовтня року, що настає за звітним.

Запити податківців до платника податків стосовно подання *глобальної документації (майстер-файлу)* вперше здійснюються щодо фінансового року, що закінчується у 2021 році.

Право надіслати запит платнику податків, що входить до складу міжнародної групи компаній, щодо подання документації виникає у податківців, якщо *сукупний консолідований дохід* групи за фінансовий рік, що передує звітному, розрахований за правилами бухгалтерського обліку материнською компанією, *дорівнює* чи *перевищує* еквівалент 50 мільйонів євро.

Запит може бути спрямований *не раніше дванадцяти місяців* та *не пізніше тридцяти шести місяців* з дати закінчення *фінансового* року, встановленого міжнародною групою компаній, до складу якої входить платник податків. У разі *відсутності відомостей* про встановлення групою *фінансового* року запит на подання глобальної документації можуть надіслати *не раніше дванадцяти місяців* та *не пізніше тридцяти шести місяців* після закінчення *звітнього* року.

Глобальна документація з ТЦУ (майстер-файл) має бути надана платником податків протягом 90 календарних днів з дня отримання відповідного запиту.

Якщо в Україні зареєстровано *два та більше* платників податків, що входять до складу однієї і тієї ж міжнародної групи компаній, податківці надсилають запит *лише одному* з таких платників податків за своїм вибором (п/п. 39.4.7 ПКУ).

7. ПриПЄП у відпустці отримав дохід: що робити

Податківців запитали: чи є порушенням умов перебування на *спрощеній* системі оподаткування ФОПів — платників ЄП *першої* чи *другої* груп, які *не* використовують працю найманих осіб, отримання ними *доходу* від підприємницької діяльності в період звільнення від сплати ЄП у зв'язку з *відпусткою* або *хворобою*?

У підкатегорії 107.01.03 ЗІР податківці нагадали, що відповідно до п. 295.5 ПКУ платники єдиного податку *першої* і *другої* груп, які не використовують працю найманих осіб, *звільняються* від сплати єдиного по-

датку протягом *одного* календарного місяця на рік на час *відпустки*, а також за період *хвороби*, підтверженої копією листка (листків) непрацездатності, якщо вона триває *30 і більше* календарних днів.

Інформація про період щорічної відпустки і строки тимчасової втрати працездатності з обов'язковим доданням копії листка непрацездатності подається за *заявою* у довільній формі.

Згідно з п. 292.1 ПКУ *доходом* платника єдиного податку — фізичної особи — підприємця є дохід, отриманий протягом податкового (звітнього) періоду в грошовій формі (готівковій та/або безготівковій) матеріальній або нематеріальній формі, визначеній п. 292.3 ПКУ.

Податківці роз'яснили, що *вся сума доходу*, отриманого під час *відпустки* або *хвороби* фізичною особою — підприємцем — платником єдиного податку у готівковій та безготівковій, матеріальній або нематеріальній формі, відображається в *книзі* обліку доходів та *декларації* платника єдиного податку.

При цьому така фізична особа — підприємець зобов'язана *сплатити єдиний податок* за ставками і в порядку, визначеному ПКУ, та несе відповідальність згідно з п. 300.1 ПКУ за правильність обчислення, своєчасність та повноту сплати сум ЄП, а також за своєчасність подання *податкових декларацій*.

8. Верховний Суд зробив висновок про відсутність будь-яких підстав для звільнення від штрафних санкцій за несплату ЄСВ

Жодних обставин, які можуть бути *підставами* для *відстрочення* сплати *ЄСВ* або *звільнення* платника від нарахування *штрафних санкцій та пені* за несвоєчасну сплату ЄСВ, чинним законодавством *не* передбачено. Такий висновок зробив *Верховний Суд* у Постанові від 06.05.2020 р. у справі № 804/1290/16.

Підприємство звернулося з адміністративним позовом, у якому просило суд визнати *протиправним* та *скасувати* рішення податкового органу про застосування *штрафних* санкцій та нарахування *пені* за несплату (*неперерахування*) або *несвоєчасну* сплату (*несвоєчасне перерахування*) єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування.

Суди *першої* та *апеляційної* інстанцій у цій справі, *задовольняючи* позовні вимоги, виходили з того, що відповідачем під час винесення оскаржуваного рішення *не було* дотримано принципу *пропорційності*. Адже не було враховано існування *об'єктивних* обставин, що свідчать про *неможливість* сплати позивачем сум єдиного внеску в строки, встановлені чинним законодавством. А саме — *накладення арешту* на кошти, що знаходяться на банківських рахунках підприємства, що свідчить про відсутність його вини щодо несвоєчасності сплати єдиного внеску, що виключає накладення на підприємство штрафних санкцій.

Утім, згідно з ч. 12 ст. 9 Закону про ЄСВ єдиний внесок підлягає сплаті *незалежно* від *фінансового стану* платника. За наявності у платника одночасно із зобов'язаннями зі сплати ЄСВ зобов'язань зі сплати податків, інших обов'язкових платежів, передбачених законом, або зобов'язань перед іншими кредиторами зобов'язання зі сплати *єдиного внеску* виконуються в першу чергу і *мають пріоритет* перед усіма іншими, крім зобов'язань з виплати заробітної плати (доходу).

Аналіз законодавства дав ВС підстави для висновку, що *порушення* встановлених законодавством *строків* сплати єдиного внеску є *підставою* для застосування до платника *штрафних* санкцій та нарахування *пені*. Роботодавці зобов'язані сплачувати нарахований єдиний внесок у встановлений законодавством строк *незалежно* від виплати *заробітної плати* та *інших* видів виплат, на які нараховується ЄСВ. При цьому законодавство *не ставить* у залежність виконання обов'язку щодо *своєчасної* сплати нарахованого *єдиного внеску* від наявності певних *умов*, у тому числі від *фінансового стану* платника.

9. Верховний Суд: якщо договір підписала невідома особа, не зазначена в правочині, то він є недійсним

У разі встановлення *відсутності волевиявлення* особи на укладення спірного правочину такий договір повинно бути визнано *недійсним*. Про це йдеться в Постанові Верховного Суду в складі колегії суддів Третьої судової палати Касаційного цивільного суду *від 11.06.2020 р.* у справі № 761/26618/15-ц.

У справі № 761/26618/15-ц позивачі-фізособи просили про визнання *недійсним договору застави*. Вони мотивували це тим, що *одним* з них (чоловіком) *не*

підписувався договір застави корпоративних прав, за яким банк стягував заборгованість за кредитним договором, а *друга* фізособа (дружина) *не* надавала згоду на укладення договору застави. Заперечуючи проти заявлених у справі вимог, банк зазначав, що вищевказаний правочин укладено між сторонами в *належній* формі, тому підстави для визнання його *недійсним є відсутніми*.

Висновком проведеної у справі судової почеркової експертизи встановлено, що підписи в договорі застави корпоративних прав виконані *не* позивачами, а *іншими* особами. Це й спричинилося до того, що *всі три* судові інстанції встали на бік *позивачів*.

ВС нагадав, що договір вважається *укладеним*, якщо сторони в належній формі досягли згоди з усіх істотних умов договору (ст. 638 ЦКУ). Відповідно до ст. 203 ЦКУ зміст правочину не може суперечити цьому Кодексу, іншим актам цивільного законодавства, а також інтересам держави і суспільства, його моральним засадам. Волевиявлення учасника правочину має бути вільним і відповідати його внутрішній волі. Правочин має вчинятися у формі, встановленій законом.

10. Про ознаки службової недбалості

Службова недбалість (ст. 367 КК) може мати місце *лише за умови*, що посадова особа мала *об'єктивну можливість* виконати дії, які належать до кола її посадових повноважень, з урахуванням положень регулятивного законодавства України, чинного на момент вчинення протиправних дій, та зобов'язана була їх вчинити.

Вказаного висновку дійшов *Касаційний кримінальний суд* Верховного Суду у Постанові *від 06.05.2020 р.* у справі № 133/2138/115.

Увага!

Документи, **опис** яких поміщений у «Док-огляді», шукайте на **сайті** журналу «Бухгалтер» (kirshbuh.in.ua) у розділі «Документи».

**Ділове консультування
за телефоном
для передплатників «Бухгалтера»
від автора журналу!**

Консультації платні.

(057) 717 19 11

ДОКУМЕНТИ З КОМЕНТАРЯМИ

Якщо шеф вирішив покасирувати

Чи може директор працювати касиром

З ІПК Головного управління
ДПС у м. Києві від 22.06.2020 р.
№ 2499/10/26-15-05-09-01/ІПК

Підприємство звернулось з проханням надати відповідь на наступне питання:

Чи можливо покласти повноваження з підписання касових ордерів на *одного* працівника (*керуючого* магазином), аби він міг підписувати їх за *керівника, головного бухгалтера* та *касира* за умови, що йому будуть надані відповідні повноваження Товариством, а саме:

- відповідні обов'язки будуть прямо передбачені *посадовою інструкцією* такого працівника;
- повноваження на їх здійснення будуть надані *наказами* керівника підприємства;
- повноваження підписувати касові ордери від імені керівника підприємства будуть закріплені *довіреністю*;

Від редакції

Відповідаючи на питання, чи може *директор* магазину підробляти *касиром*, столичні податківці розглянули окремі норми *Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні*, затвердженого постановою Правління НБУ від 29.12.2017 р. № 148 (далі — *Положення № 148*),* та дійшли *правильного* висновку.

У *загальному* випадку на підприємствах встановлюють спеціальну *штатну посаду касира*. Щоправда, так буває *не завжди*, особливо на *нечисленних* підприємствах. При цьому ні *Положення № 148*, ні інші «касові» законодавчі документи *не* містять жодних *обмежень* щодо посади працівника, який виконуватиме обов'язки касира. Ба більше, п. 45 *Положення № 148* дозволяє підприємствам, штатним розкладом яких *не* передбачено посади касира, покласти виконання його обов'язків на бухгалтера або іншого працівника, з яким укладається *договір про повну матеріальну відповідальність*.

До речі, норми чинного законодавства *не* містять *заборони* на виконання функцій касира також *безпосередньо керівником* підприємства. Про таку можливість говорять і *податківці* в консультації, розміщеній у підкатегорії 109.15 ЗІР (див. її в «Бух-

галтері» № 9–10'2018 на с. 23т). У цьому випадку під час оформлення касових документів керівник підписує їх *окремо* як *касир* та як *керівник* підприємства.

<...>

Втім, *раніше* НБУ стверджував, що цей варіант можливий, тільки якщо окрім директора у штаті підприємства *немає інших* працівників, на яких можна покласти обов'язки касира (див. лист НБУ від 14.02.2012 р. № 11-117/708-1645** у «Бухгалтері» № 14'2012 на с. 28).

<...>

Нагадаємо, що в «Бухгалтері» № 11–12'2020 на с. 6–9 ми розглядали відносини директора та підприємства і також зазначали, що, навіть якщо директор — *єдиний* працівник підприємства, ніщо *не забороняє* йому покласти *на себе* обов'язки головбуха і касира. При цьому ми розглядали питання, хто ж підписуватиме документи, якщо єдиний працівник — директор — знаходиться *у відпустці*.

Оскільки передати відповідні повноваження *нікому*, то директор-відпускник може виконувати свої директорські функції не на робочому місці, а *віддалено*, наприклад через *Інтернет*, скористатися своїми *електронними підписами* для підписання банківських документів, податкової звітності тощо.

* Див. його в «Бухгалтері» № 9–10'2018 на с. 2т–13т.
** *Втратив чинність*.

www.samoe.in.ua

